

تفسیر قراردادهای بیمه

ترجمه و تلخیص: عبدالله خدابخشى سلمزاري

دانشجوی دکتری حقوق خصوصی - دانشگاه تهران

قواعد کلی تفسیر

نادر - هنگامی که می‌توان قصد طرفین را از آن بیان، بدست آورد. اگر قرارداد کتبی را به صورت شفاهی بیان نموده باشند تا زمانی که بتوان یک معنی حقوقی معین یا قطعی را به آن نسبت داد، مبهم بحساب نمی‌آید. تصمیم‌گیری در خصوص این مسأله که آیا قرارداد مبهم است یا خیر، مسأله‌ای قانونی است که در اختیار دادگاه می‌باشد. صرف عدم توافق طرفین در مورد معنی یک عبارت موافقتنامه، سبب ایجاد ابهام نمی‌شود. در صورتی که هیچ ابهامی وجود نداشته باشد، دادگاه بیمه‌نامه را براساس معنی روشن

تفسیر بیمه‌نامه‌ها مشمول همان قواعدی است که در مورد تفسیر دیگر قراردادها اعمال می‌شود. دادگاه در ابتدا، درصدد اثر بخشیدن به اظهارات کتبی حاکی از قصد طرفین می‌باشد. باید همه بخشهای قرارداد را به صورت مجموعی مطالعه کند و بخصوص در تفکیک یک عبارت، جمله یا بخشی از قرارداد از اوضاع و احوال پیرامون آن یا تعبیر و تلقی آنها بدون در نظر گرفتن دیگر مضامین، محتاط باشد. بیان روشن یک بیمه‌نامه دارای اثر خواهد بود - حتی در مورد عبارتی استثنایی و

آن اجرا خواهد کرد. تنها در جایی که قرارداد در ابتدا به صورت مبهم معرفی شده است، دادگاهها می‌توانند از دلیل خارجی و فرعی استفاده کنند. عبارت بیمه‌نامه هنگامی مبهم است که بطور معقول قابلیت بیش از یک تفسیر را داشته باشد.

«راهکارهای حل مشکل قضایی» برای ارزیابی معنی قراردادی

علی‌رغم چیرگی و تفوق آشکار قاعده «تفسیر علیه بیمه‌گر» که در ادامه بحث می‌شود، دادگاهها غالباً به راهکارهای حل مشکل قضایی متوسل می‌شوند که بسیاری از آنها بعنوان اصول و قواعد مورد احترام لاتین محسوب می‌شوند از این طریق، قضات فرصتی برای این ادعا را دارند که آنها را در مدرسه عالی یادگرفته‌اند (و شاید قضات با این کار، مقصود معلمان حقوق را آنگونه که آنها خواسته‌اند، بیان می‌کنند) در بسیاری موارد، این قواعد به جای نوعی تجزیه و تحلیل، فرصتی برای استفاده از فن بلاغت مقرر می‌کنند.

۱- شرایط خاص، مقدم بر شرایط عمومی هستند.

مقررات خاص، معمولاً بر بیان کلی و عمومی تقدم دارند. در این وضعیت، قیود و

شرایطی که با دست نوشته شده‌اند، نوعاً از احترام برخوردارند و بوسیله شرایطی که با ماشین تحریر نوشته شده‌اند مورد تبعیت قرار می‌گیرند و بر فرمهای از پیش تعیین شده تقدم دارند.

این ضابطه تفسیر از این قاعده ناشی می‌شود که هر جا طرفین نسبت به بخش معینی از متن تمرکز داشته‌اند، این بخش در مقایسه با اظهار و بیان مورد اختلافی که از سوی طرفین به آنها توجهی نشده است، اهمیت بیشتری دارد.

۲- تصریح و ذکر یک مطلبه موجب خروج و مستثنی شدن دیگر موارد است.

قاعده تصریح و ذکر یک مطلبه، موجب خروج و مستثنی شدن دیگر موارد می‌شود، کم و بیش همان معنی را می‌دهد که ترجمه ادبی آن نشان می‌دهد. اگر برای مثال، بیمه‌نامه‌ای دارای یک شرط خاص در مورد شیوه ارزیابی هزینه تعمیر منزل مسکونی باشد، بطور معقول می‌توان قاعده «خروج و مستثنی شدن دیگر موارد» را اعمال کرد تا چنین اتخاذ تصمیم گردد که عبارت «میزان ضرر»، آنگونه که در بیمه‌نامه استفاد شده است به معنی هزینه تعمیر است نه هزینه جایگزینی یا ارزش روز منزل.

۳. از همان نوع (Ejusdem Generis)

قاعده «از همان نوع» در جایی استفاده می‌شود که قرارداد دربرگیرنده مجموعه‌ای از قیود و عبارات باشد. برای مثال بیمه‌نامه دارندگان منازل می‌تواند پوشش بیمه‌ای برای تمام دارایی شخص مقرر کند بجز داراییهای قدیمی و باستانی، آنچه نسل به نسل به ارث منتقل شده و لوازم هنری. اگر بیمه‌گذار، مجموعه‌ای از نامه‌های اصلی را که از سوی سام هاستون به ویلیام بارت تراویس نوشته شده است، از دست بدهد، بیمه‌گر با احتمال زیاد، استدلال خواهد نمود که این اسناد اسنادی تاریخی و ارزشمند نظیر اموال باستانی یا قدیمی بوده‌اند که ارزش آنها فراتر از قیمت معمولی دارایی شخص صاحب منزل می‌باشد و بیمه‌گر چنین ریسکی را عهده‌دار نبوده است.

۴. از همطراز آن مشخص است.**(Noscitur a Sociis)**

دادگاهها، بعضاً از قاعده «از همطراز آن مشخص است» برای همان هدف یا هدف مشابه آن استفاده می‌کنند: تصمیم‌گیری در این مورد که آیا عبارت مورد نظر به گزینه‌های مسلم قرارداد شبیه می‌باشد یا شباهتی ندارد.

۵. اعمال الکلام اولی من اعماله

عبارت لاتین دیگر قاعده «معنی‌دار بودن کلام بهتر از بی‌اعتباری آن است» می‌باشد که در زبان مرسوم و محلی ما بدین معنی است که دادگاهها باید سعی کنند قراردادها را تفسیر نمایند به نحوی که آنها از برخی جهات، قانونی و قابل اجرا باشند. البته به این شرط که چنین تفسیری سبب توسعه بدون جهت متن نباشد.

۶. تفسیر علیه تنظیم‌کننده: اصل تفسیر به**زبان بیمه‌گر (Contra Proferentem)**

مهمترین عبارت لاتینی در تفسیر قراردادهای بیمه، قاعده «تفسیر علیه تنظیم‌کننده» می‌باشد.

قاعده تفسیر علیه تنظیم‌کننده یا اصل تفسیر علیه بیمه‌گر مقرر می‌دارد که متن مبهم قرارداد علیه طرفی که در پیش‌نویس آن متن (قرارداد) حضور داشته، تفسیر می‌گردد. با این نظر و استدلال که تنظیم‌کننده پیش‌نویس، شخصی بوده که برای اجتناب از این ابهام؛ در موقعیت بهتری قرار داشته است.

تفسیر علیه تنظیم‌کننده، ردیف اول را در بین طرق تفسیری در دعوی قرارداد بیمه‌ای داشته است. یکی از مفسرین، این شیوه را اینگونه توصیف نموده که «ابزار تفسیر ماهوی بیمه‌نامه که با روشی معین برای کمک به طرف

معمول آخرین توسل و رجوع در مسائل تفسیر قراردادی است.

قاعده تفسیر علیه تنظیم کننده یا اصل تفسیر علیه بیمه گر مقرر می دارد که متن مبهم قرارداد علیه طرفی که در پیش نویس آن متن (قرارداد) حضور داشته، تفسیر می گردد. با این نظر و استدلال که تنظیم کننده پیش نویس، شخصی بوده که برای اجتناب از این ابهام، در موقعیت بهتری قرار داشته است.

واژگان کلیدی:

تفسیر بیمه نامه ها، تفسیر علیه بیمه گر

منابع انگلیسی:

- 1- *Forbau V. Aetna life Ins. Co.*, 876S. W. 2d 132, 133 (Tex, 1994).
- 2- *Ibid.*
- 3- *State Farm Life Ins. Co. V. Beaston*, 907 S. W. 2d 430, 433, (Tex. 1955) (Citing *Forbau*, 876 S. W. 2d at 133-34).
- 4- *Glover V. National Ins. underwriters*, 545 S. W. 2d 755, 761 (Tex. 1977) ; See also *Hofland V. Firemans Fund Ins. Co.*,

ضعیف تر که همیشه بیمه گزار می باشد، وضع شده است» همین که عبارت بیمه نامه بر چسب «مبهم» می خورد، اجرای دکترین و اصل مذکور، سبب تشخیص تقریباً خودبخود به سود بیمه گزار می گردد. با این حال به صورت مختصر بیان می گردد که شرکت های بیمه در تگزاس، بیمه نامه های استاندارد را پیش نویس نمی نمایند بلکه بیمه را براساس اشکالی که به صورت مشخص، توسط دپارتمان بیمه ای تگزاس تهیه و تأیید شده است، ارائه می دهند. علی رغم این مسأله که شرکت های بیمه، مجاز به تغییر اشکال بیمه هایی که توسط (TDI) جهت استفاده تأیید شده است نمی باشند لکن دادگاهها به صورت مکرر اقدام به اعمال قاعده «تفسیر علیه بیمه گر» در مفهوم و مضمون بیمه نامه ای می نمایند که بسیار منظم می باشد.

اصل تفسیر علیه بیمه گر، احتمالاً بازتاب پذیرش ضمنی ماهیت الحاقی انعقاد قرارداد بیمه و توانایی عملی بیمه گر در معامله و داد و ستد یکنواخت می باشد.

اصل تفسیر علیه بیمه گر، همچنین توزیع ریسک را تسهیل می کند و شاید آن چیزی را پنهان نماید که در واقع اجرای ساده «نظم عمومی» محسوب می شود. امری که بطور

(با تأکید بر این مسأله که قواعد ویژگی که به سود بیمه گذار است، تنها در جایی اعمال می شود که در بیمه نامه ابهامی موجود باشد، اگر عبارت مورد نظر تنها قابلیت یک تفسیر معقول را داشته باشد، این قواعد اعمال نخواهند شد.)

Yancey V. Floyd West & Co., 755 S. W. 2d 914, 918 (Tex App Fort Worth 1988, writdenied) (Citing Puckett V. U. S. Fire Ins. Co., 678 S. W. 2d 936, 938 (Tex. 1984)

9- *CBI Indus., 907 S. W. 2d at 520; mustang Tractor & Equip. Co. V. liberty mutual Ins. Co., 76 F. 3d 89, 91 (5th Cir. 1996).*

(دلیل شفاهی که نشاندهنده قصد طرفین می باشد برای روشن کردن امر مبهم در یک موافقتنامه قابل پذیرش است اما این دلیل هرگز نمی تواند سبب ابهامی گردد.)

10- *Melvin Green, Ins. V. Questor Drilling Corp., 946 S. W. 2d 907, 909 (Tex. App Amarillo 1997, no writ)*

152, 155 (Tex. Appsan Antonio 1985, writ refd n.r.e); Bright V. NewYork life

907 S. W. 2d 597, 599 (Tex. App .. Corpus chrisi 1995, no writ).

(در این دعوی بیان شد که «استناد» باید با معنی دستوری و روشن خود مطابقت داشته باشد مگر اینکه بطور قطع چنین بنظر برسد که قصد طرفین در این صورت نقض خواهد شد.)

5- *National Union Fire Ins. Co. V. CBI Industries, Inc., 907 S. W. 2d 517, 520 (Tex. 1995); Coker V. Coker, 650 S. W. 2d, 391, 393 (Tex. 1983).*

6- *CBI Industries, 907 S. W. 2d at 520; Coker, 650 S. W. 2d at 394; See also Temple Inland Forest Products Corp. V. U.S., 988 F. 2d 1428, 1421 (5th Cir.1993).*

(در حقوق تگزاس، تفسیر یک قرارداد مبهم، مسائلی قانونی محسوب می شود.)

7- *Beaston, 907 S. W. 2d at 433.*

(هم بیمه گذار و هم بیمه گر، احتمالاً نظریات متعارضی در مورد پوشش بیمه دارند اما نه التظارات متعارض و نه اختلاف برای حصول یک ابهام کافی نیست.)

See also Matlock V. Nat'l union Fire Ins. Co., 925 F. Supp, ⁴⁶⁸, 472 (ED. Tex. 1996)

8- *National Union Fire Ins. Co. V. Kasler Corp. , 906 F. 2d 196, 198 (5th Cir. 1990).*

- (زیرا عبارات کلی یک استثناء (تلقیر حرکت زمین) مقدم می‌باشند و از عبارات خاص پیروی نمی‌کنند (تلقیر زمین‌لرزه ریزش کوه و جاری شدن گل و لای).
 بهمین دلیل دکتورین «لز همان نوع» اعمال نمی‌شود)
 13- *Maddox V. Flato*, 423 S. W. 2d 371, 377 (Tex. Civ. AppCorpus christi 1967, writ refd n.r.e)
 قاعده پامعیار «لز هم طرازان آن مشخص است» اجازه تفسیر یک عبارت را از طریق ارجاع به معنی عباراتی که با آن مرتبط بوده یا مشترک هستند، می‌دهد)
 14- *Barry R. Ostrager & Thomas R. Newman, Handbook on Insurance Coverage Disputes*, 1. 03 [B] [1] (1988).
 15- *Jeffrey W. Stempel, Interpretation of Insurance Contract, GTE Mobilnet of South Texas Ltd. partnership V. Telecell Cellular, Ins.*, 955 S. W. 2d 286 (Tex. AppHous. [1 Dist.] 1997, write denied).
 (قاعده تفسیر علیه تنظیم‌کننده بعنوان ابزار تفسیر، تنها به صورت آخرین درجه قابل اعمال می‌باشد)
- Ins. Co., 546 S. W. 2d 145, 146 (Tex. Civ. App-Corpus Christi 1977, writ refd n.r.e)*
 11- *Southern Country mut. Ins. Co. V. Smith*, 529 S. W. 2d 618, 620 (Tex. Civ. AppTyler 1975, no writ); *Boger & Boger V. Continental Fire & Cas. Ins. Corp.*, 234 S. W. 2d. 133 (Tex. Civ. App Dalas 1950, writ refused n.r.e).
 (این قاعده بدین نحو تعریف می‌شود که «تصریح در یک قرارداد مربوط به یک یا چند شیء از یک گروه همه آنچه را که از اشیا مذکور ذکر نشده مستثنی می‌کند. حتی اگر در صورت عدم بیان و ذکر آنها می‌بایست اعمال می‌شدند»)
 12- *Decorative Center V. Employers Cas.*, 833 S. W. 2d 257, 260 (Tex. AppCorpus Christi, 1992, writ denied).
 (اصول و قواعد «لز همان نوع» این مفهوم معقول را موجب می‌گردد که عباراتی تلقیر «ها تجاوز دیگر به حق متصرف خصوصی» شامل دعاوی از همان نوع کلی به عنوان «تصرف غیر قانونی یا خلع ید» می‌شوند هر چند به صورت دقیق و مشخص آنها را دربرنگیرند.)
Jones V. st. Paul Ins. Co., 725 S. W. 2d 291, 294 (Tex. AppCorpus Christi 1986, no writ)